

1. Nekatalyzovaná reakce probíhá kinetikou prvního řádu s rychlostní konstantou $k = 2 \text{ s}^{-1}$. Po přidání katalyzátoru je pozorována rychlostní konstanta $k_{\text{obs}} = 10 \text{ s}^{-1}$. S jakou rychlostní konstantou probíhá katalyzovaná reakce?

Řešení: Jedná se o reakce bočné (paralelní), tedy pozorovaná rychlostní konstanta je součtem dvou rychlostních konstant bočných. Tedy $k_{\text{cat}} = 8 \text{ s}^{-1}$.

2. Pro paralelní reakce $C \leftarrow A \rightarrow B$

jsou aktivační energie $E_a^1 = 45.3 \text{ kJ.mol}^{-1}$ $E_a^2 = 69.8 \text{ kJ.mol}^{-1}$. Jestliže si jsou rychlostní konstanty při 320 K rovny, pro jakou teplotu bude platit $k_1/k_2 = 2$?

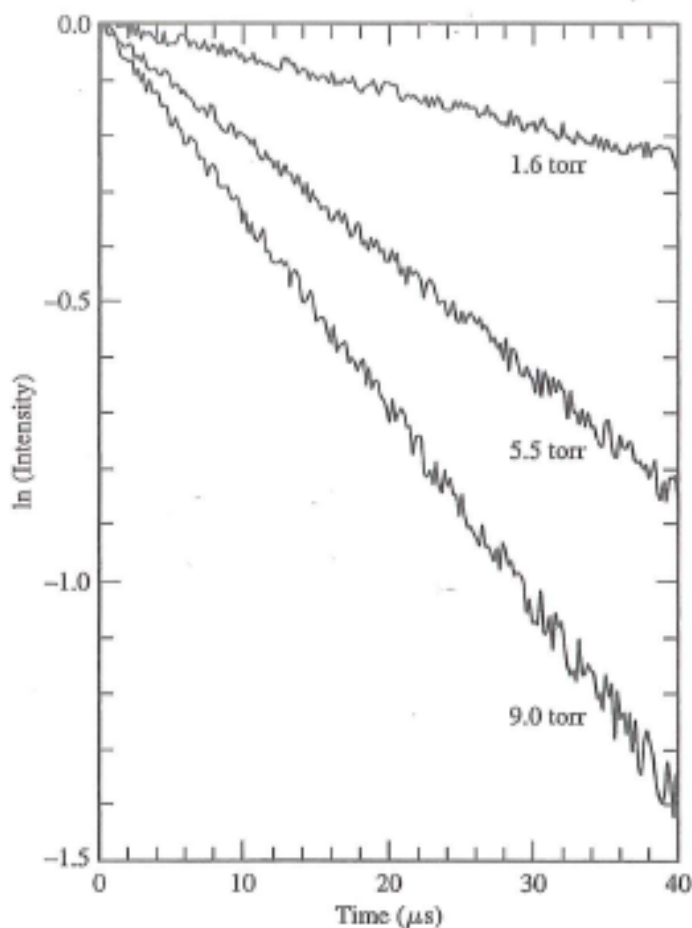
Prvně určete směr nerovností ve vztazích E_a^1 a E_a^2 a A_1 a A_2 . Dále nakreslete graf závislosti $\ln k$ na $1/T$ a rozhodněte bude-li hledaná teplota vyšší nebo nižší než 320 K. Teprve pak hledanou teplotu vypočítejte.

Řešení: 298 K.

3. Molekulární iod v plynném stavu byl excitován krátkým laserovým zábleskem, který způsobil disociaci a elektronovou excitaci do stavu I^* ,
 $I_2 + h\nu \rightarrow I^* + I$. Koncentrace I^* byla sledována fluorescenčně. Tento elektronově vybuzený stav totiž přechází do základního s uvolněním energie ve formě fotonu. Jiná možnost deexcitace I^* je srážka s molekulou NO. Ta se po srážce dostane do vyššího vibračního stavu a označíme ji $NO_{(\text{hot})}$:
 $I^* + NO \rightarrow I + NO_{(\text{hot})}$. Děj je příkladem přenosu elektronové energie na vibrační (E $\rightarrow$ V transfer).

Jaký je řád a rychlostní konstanta pro tuto reakci?

Následující graf znázorňuje poklesy intenzity fluorescence I^* pro indikované počáteční tlaky NO. Koncentrace NO jsou při daných experimentálních podmínkách o několik řádů vyšší než koncentrac I^* .

Nápovědné otázky:

- Proč je intenzita na ordinátě vynesena logaritmicky?
- Proč všechny intenzity začínají v bodě 0?
- Je rychlost diskutované reakce závislá na koncentraci I^* ? Z čeho tak lze usuzovat?
- Stanovte směrnice přímk. Jaké fyzikální veličině odpovídají?
- Směrnice přímk z minulého podúkolů vynesete v závislosti na p_{NO} . Je rychlost diskutované reakce závislá na koncentraci NO?
- Z každé směrnice vypočítejte rychlostní konstantu.

Řešení:

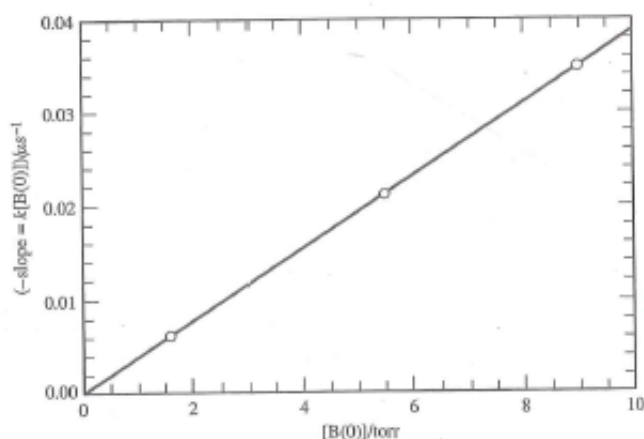
- Lineární závislost při semilogaritmickém vynesení vypovídá o kinetice prvního řádu.

- (b) Přestože údaj v popisku říká "Intenzita" vynesena je relativní intenzita.
- (c) Pozorujeme exponenciální pokles fluorescence I^* .

(d)

$p_{\text{NO}}/\text{torr}$	směrnice/ μs^{-1}
1.6	-0.627×10^{-2}
5.5	-0.213×10^{-1}
9	-0.349×10^{-1}

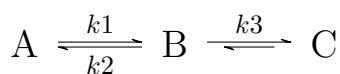
Směrnice jsou konstanty pseudoprvního řádu pro dané tlaky NO.

(e)

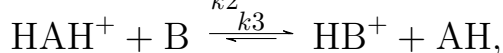
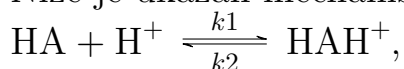
(f) $k = 3.83 \times 10^{-3} \text{ torr}^{-1} \mu\text{s}^{-1}$.

4. Jak se vyvíjí koncentrace A v čase, jestliže na následující reakci uplatníme přiblížení ustáleného stavu?

Řešení: $\frac{dc_A}{dt} = -\frac{k_1 k_3}{k_2 + k_3} c_A$

5. Níže je ukázán mechanismus **obecné kyselé katalýzy**:

ve které kyselina HAH^+ vzniká rychle a pak pomalu protonuje látku B. Pozor $\text{HA} \neq \text{AH}$. Jak se bude měnit koncentrace kyseliny AH v čase? Vyjádřete tuto změnu rovnicí v diferenciálním tvaru, která navíc nebude obsahovat koncentraci protonů.

Nápověda: poslední podmínka je splnitelná za použití disociační konstanty

kyseliny HB⁺.

Řešení: $\frac{dc_{\text{AH}}}{dt} = k_3 \frac{k_1}{k_2} c_{\text{HA}} K_{\text{Dis}} c_{\text{HB}^+}$.